

FESTA do VIÑO VII TINTAFEMIA

2, 3 e 4 de Xullo do 2004

Santa Maria de Cela

Comité Organizador

Ramona Couso

Celestino Piñeiro

José Mª Leal

Patricia Campos

Agustín Jorge

José Loira

José Manuel Jorge

Consuelo Durán

José Manuel Rodríguez

Francisco Portas

Manuel Rivas

José Castro

Inés Freire

Dolores Durán

Carmen Meira

Alejandro Aguete

Manuel Loira

Cosecheiros Participantes

1º JOSE CURRÁS

2º BENITO CERVIÑO PASTORIZA

3º MANUEL POUSADA MOLDES

4º JULIO RIOBÓ

5º JOSÉ CURRA

6º BENITO FAZANES

7º MANUEL LOIRA

8º RUPERTO SOUTO

9º MANUEL FAZANES

10º MANUEL FAZANES FREIRE

11º TOMAS COSTAS

13º JOSÉ FAZANES

14º BENITO ESTÉVEZ LOVEIRA

15º MANUEL GARCÍA FREIRE

16º JOSÉ AVE DIZ

Día 3 de Xullo

Ás 12:30 h. Lectura do Pregón

13:00 h. Actuación da
"BANDA DE MÚSICA
ARTÍSTICA DE BUEU"

Ás 22:00 h. Actuación da
Banda de Gaitas
"AIRIÑOS DE SAN XULIÁN"
de Marín

Día 4 de Xullo

Ás 13:00 h. actuación da
Banda de Gaitas
"RETROUSO"
de Cela

13:30 h. Homenaxe
os Cosecheiros
participantes

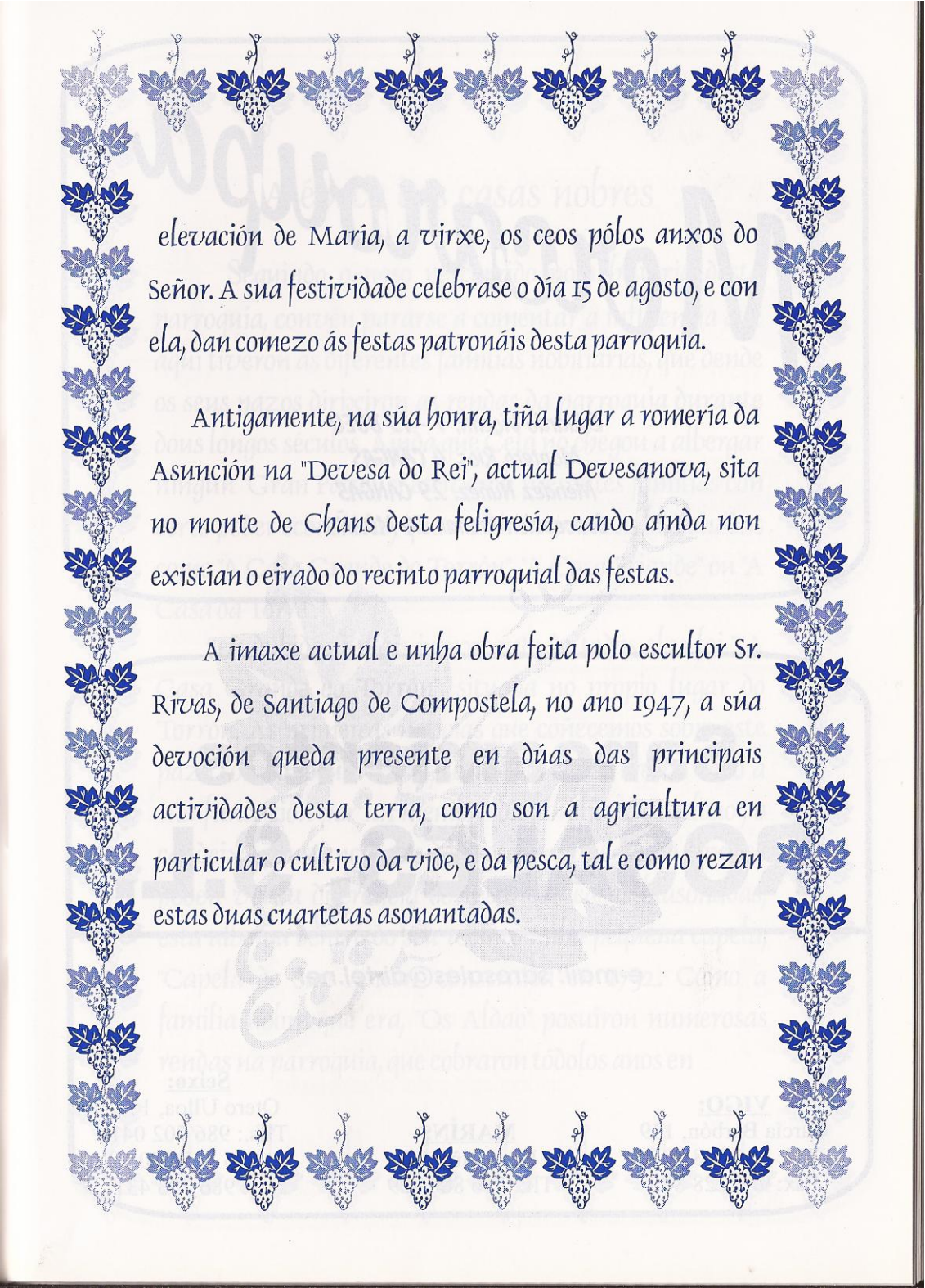

Santa María de Cela

Non podemos estudiala igrexa de Santa María de Cela ignorando o feito de que sexa unha fundación monacal na que influía no seu desenvolvemento arquitectónico, dándolle ese carácter diferencial. A fundación non é outra que a orde Sanxoanista que dentro do estilo románico aportará os comúns da orde co cal podemos falar dunha traza e estrutura sanxoanista dos templos.

Cronolóxicamente, sitúase a súa edificación na segunda metade do século XII, época da presenza dos cabaleiros hospitalarios no Morrazo, que, nas súas edificacións deixarán o selo do artífice.

No presbiterio; SANTA MARÍA. Coroada coas súas doce estrelas e o neno no seu regazo, é a patrona e titular desta parroquia. A imaxe simboliza a ascensión e a

elevación de María, a virxe, os ceos pólos anxos do Señor. A súa festividade celébrase o día 15 de agosto, e con ela, dan comezo ás festas patronais desta parroquia.

Antigamente, na súa honra, tiña lugar a romería da Asunción na "Devesa do Rei", actual Devesanova, sita no monte de Chans desta feligresía, cando aínda non existían o eirado do recinto parroquial das festas.

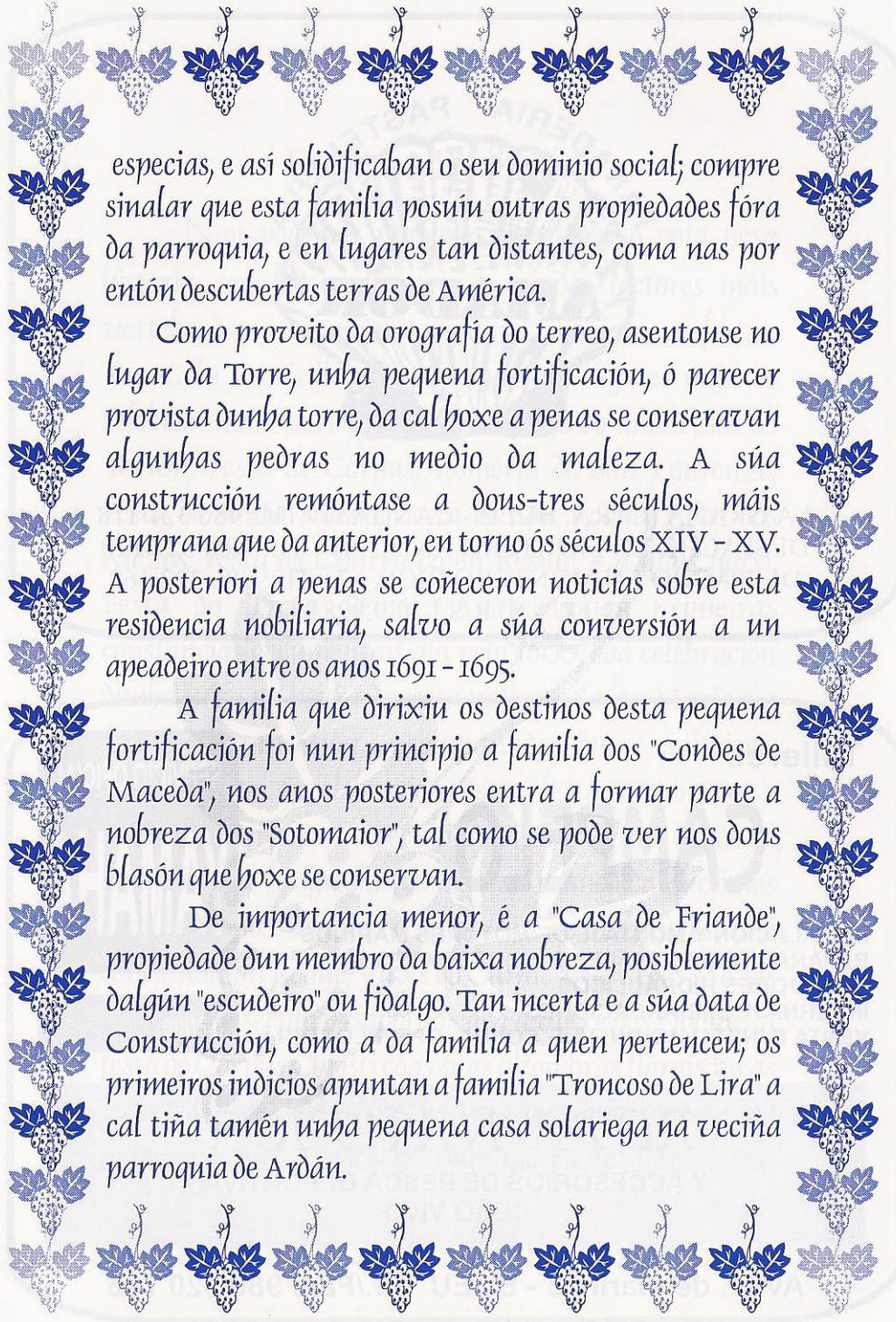
A imaxe actual é unha obra feita polo escultor Sr. Rivas, de Santiago de Compostela, no ano 1947, a súa devoción queda presente en dúas das principais actividades desta terra, como son a agricultura en particular o cultivo da vide, e da pesca, tal e como rezan estas dúas cuartetas asonantadas.

A época das casas nobres

Seguindo o noso percorrido pola historia desta parroquia, convén pararse a comentar a influencia que aquí tiveron as diferentes familias nobiliarias, que dende os seus pazos dirixiron as rendas da parroquia durante dous longos séculos. Aínda que Cela no chegou a albergar ningún "Gran Pazo", si estiveron presentes familias con certo poder económico, que residiron en casas blasonadas como "A Casa Grande do Torrón", "A Casa Friande" ou "A Casa da Torre".

Sen dúbida, a máis importante de todas elas foi "A Casa Grande do Torrón", situada no propio lugar do Torrón. As primeiras noticias que coñecemos sobre este pazo son do século XVII, século no cal se leva a cabo a súa fundación por un membro da familia "Dos Aldao", o cal deixa constancia nos dous escudos que aínda hoxe se poden ver; a diferenza do resto das casas blasonadas, esta alberga dentro do seu recinto unha pequena capela, "Capela de San Antón" construída en 1732. Como a familia nobre que era, "Os Aldao" posuíron numerosas rendas na parroquia, que cobraron tódolos anos en

especias, e así solidificaban o seu dominio social; compre sinalar que esta familia posuía outras propiedades fóra da parroquia, e en lugares tan distantes, coma nas por entón descubertas terras de América.

Como proveito da orografía do terreo, asentouse no lugar da Torre, unha pequena fortificación, ó parecer provista dunha torre, da cal hoxe a penas se conseravan algunhas pedras no medio da maleza. A súa construción remóntase a dous-tres séculos, máis temprana que da anterior, en torno ós séculos XIV - XV. A posteriori a penas se coñeceron noticias sobre esta residencia nobiliaria, salvo a súa conversión a un apeadeiro entre os anos 1601 - 1695.

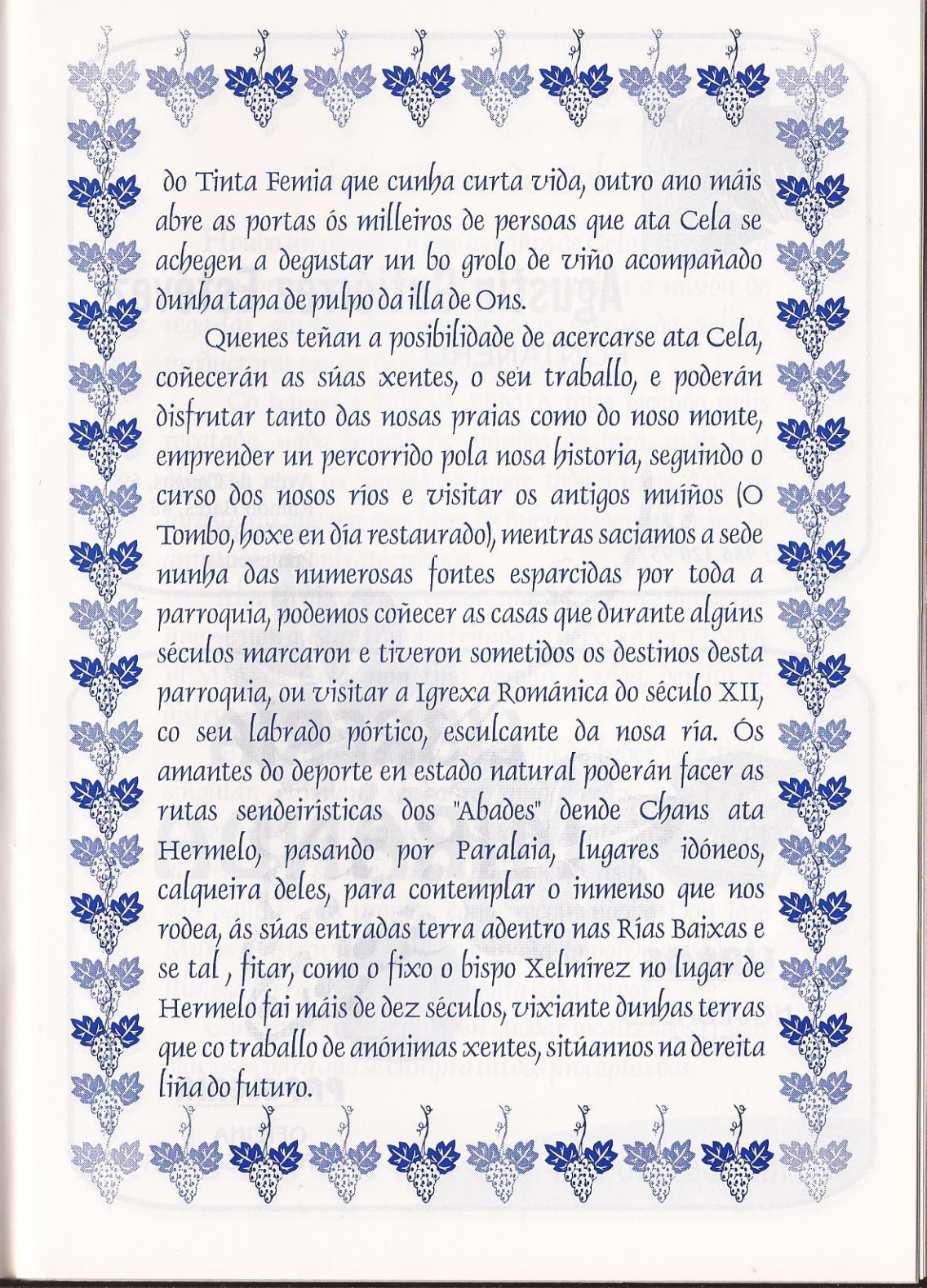
A familia que dirixiu os destinos desta pequena fortificación foi nun principio a familia dos "Condes de Maceda", nos anos posteriores entra a formar parte a nobreza dos "Sotomaíor", tal como se pode ver nos dous blasón que hoxe se conservan.

De importancia menor, é a "Casa de Friande", propiedade dun membro da baixa nobreza, posiblemente dalgún "escudeiro" ou fidalgo. Tan incerta e a súa data de Construción, como a da familia a quen pertenceu; os primeiros indicios apuntan a familia "Troncoso de Lira" a cal tiña tamén unha pequena casa solariega na veciña parroquia de Ardán.

Festas e Romerías

Non podemos rematar o percorrido pola nosa historia, sen facer referencia a un dos factores máis vertebradores da unión parroquial, como son as festas. Ten Cela o privilexio de ser un dos lugares onde se celebran máis de sete festexos ó longo do ano: Festa do Torrón, Festa de Corpus, Romería de San Lourenzo, Festa de Santa María, Festa de San Roque, Festa dos Mozos, Festa do Churrasco en Resille, e a máis nova, Festa do Tinta Femia. Aparecen as primeiras constancias documentais aló polo 1600, coa celebración dunha misa na honra da nosa patrona Santa María e a posterior procesión, acompañada duns gaiteiros. Posiblemente a celebración desta festa remontase a épocas anteriores ó século XVII, quizais dende a aparición da ferigresía parroquial. A medida que imos escalando nos séculos, a aparición de novas festas é continua: San Roque, Virxe do Carme, a festa dos Mozos (aparece no século pasado) adicada a virxe dos Dolores, a festa do Corpus Christi coas súas alfombras florais, ou as recentes festas de orixe pagana que apareceron na parroquia como A festa do Churrasco en Resille e a festa

do Tinta Femia que cunha curta vida, outro ano máis abre as portas ós milleiros de persoas que ata Cela se achegan a degustar un bo grollo de viño acompañado dunha tapa de pulpo da illa de Ons.

Quenes teñan a posibilidade de acercarse ata Cela, coñecerán as súas xentes, o seu traballo, e poderán disfrutar tanto das nosas praias como do noso monte, emprender un percorrido pola nosa historia, seguindo o curso dos nosos ríos e visitar os antigos muiños (O Tombo, hoxe en día restaurado), mentras saciamos a sede nunha das numerosas fontes esparcidas por toda a parroquia, podemos coñecer as casas que durante algúns séculos marcaron e tiveron sometidos os destinos desta parroquia, ou visitar a Igrexa Románica do século XII, co seu labrado pórtico, esculcante da nosa ría. Ós amantes do deporte en estado natural poderán facer as rutas sendeirísticas dos "Abades" dende Chans ata Hermelo, pasando por Paralaia, lugares idóneos, calqueira deles, para contemplar o inmenso que nos rodea, ás súas entradas terra adentro nas Rías Baixas e se tal, fitar, como o fixo o bispo Xelmírez no lugar de Hermelo fai máis de dez séculos, vixiante dunhas terras que co traballo de anónimas xentes, sitúannos na dereita liña do futuro.

Tinta Femia de Cela

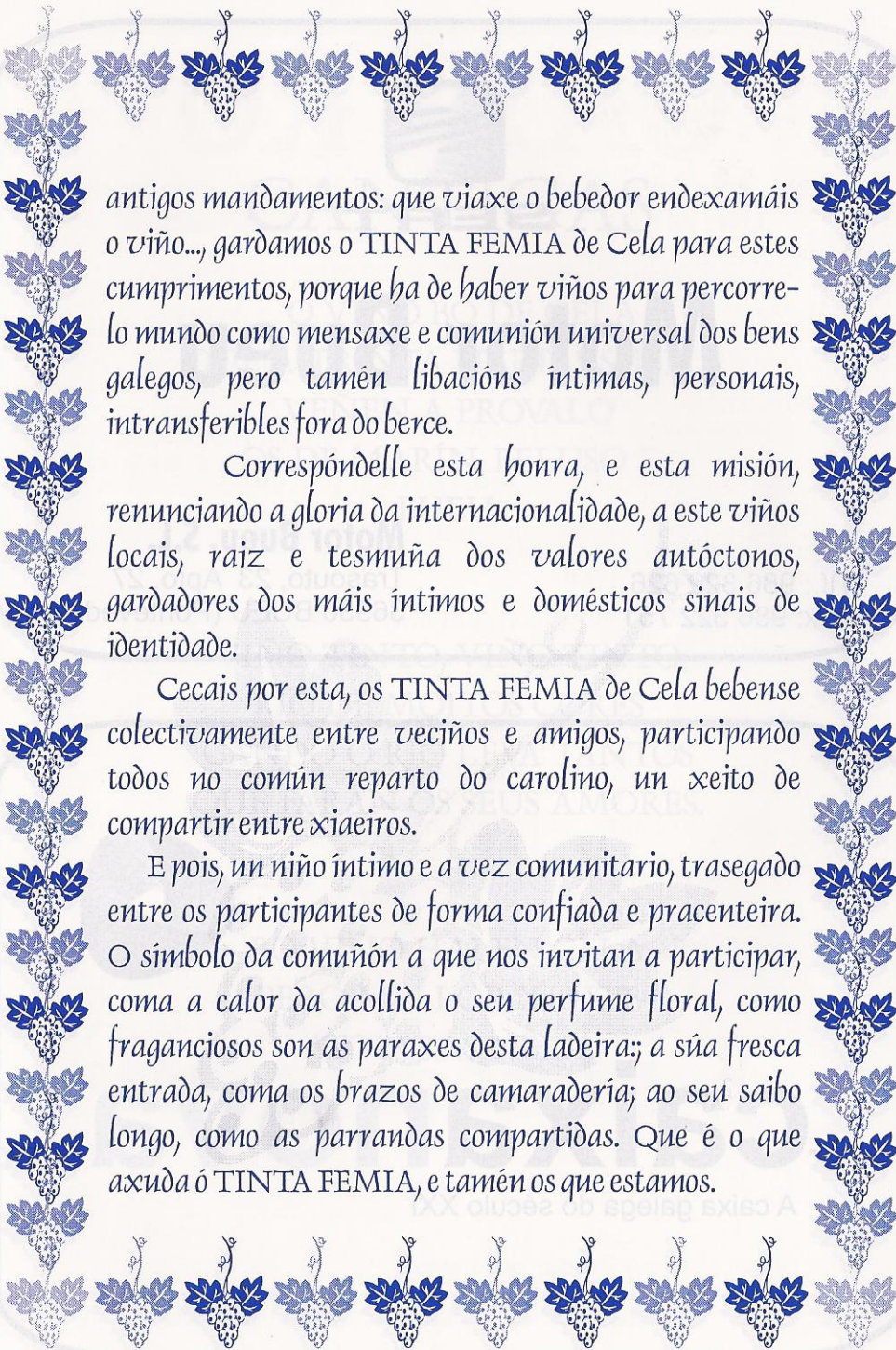
Houbo un tempo en que os viños de Cela cruzaban a ría coa proa cara Portonovo, e cumprian a misión de rega-las gorxas das consideradas terras do Salnés, productoras tamén de caldos gorentosos.

Co tempo a TINTA FEMIA foise facendo máis recatada, nada botada ós mundos de fóra, máis ben disposta para as xentes do lugar, todo o mais, dada ós forasteiros que por eses lares de Bueu chegan na busca de amizade en confraternidade.

Alguén dixo, e con razón, que quen non viñese por Bueu e non gustara dunha fritada de peixes e un TINTA FEMIA de Cela, non tiña dereito á vida, dereito si: disfrute, menos.

E foise consolidando este xeito de beber este tinto singular, curmán, se cadra aínda máis, do sonado Cabernet, que fala galego, galego siseante do Morrazo, quèrese dicir, suave, lixeiro, saltadeiro, as burbuxas da súa agulla ... os propios, como recomendaba Don José María Castroviejo para acompañalo polo o estilo da Illa, esa terra alén que nos orienta cada solpor.

Convencidos de que deben quedar localizados tragos gloriosos para que se cumpra un dos preceptos dos

antigos mandamentos: que viaxe o bebedor endexamáis o viño..., gardamos o TINTA FEMIA de Cela para estes cumprimentos, porque ha de haber viños para percorre-lo mundo como mensaxe e comunión universal dos bens galegos, pero tamén libacións íntimas, personais, intransferibles fora do berce.

Correspóndelle esta honra, e esta misión, renunciando a gloria da internacionalidade, a este viños locais, raiz e tesmiña dos valores autóctonos, gardadores dos máis íntimos e domésticos sinais de identidade.

Cecais por esta, os TINTA FEMIA de Cela bebense colectivamente entre veciños e amigos, participando todos no común reparto do carolino, un xeito de compartir entre xiaeiros.

E pois, un niño íntimo e a vez comunitario, trasegado entre os participantes de forma confiada e pracenteira. O símbolo da comunión a que nos invitan a participar, coma a calor da acollida o seu perfume floral, como fraganciosos son as paraxes desta ladeira; a súa fresca entrada, coma os brazos de camaradería; ao seu saibo longo, coma as parrandas compartidas. Que é o que axuda ó TINTA FEMIA, e tamén os que estamos.

CANTIGAS

O VIÑO BO DE CELA
QUE A TRINTA PESETAS SUBEU
VEÑEN A PROVALO
OS DE MARÍN, BELUSO E
BUEU.

VIÑO TINTO, VIÑO TINTO
RÍO DE MOITOS CORES
CANDO O RÍO LEVA TANTOS
QUE FARÁN OS SEUS AMORES.

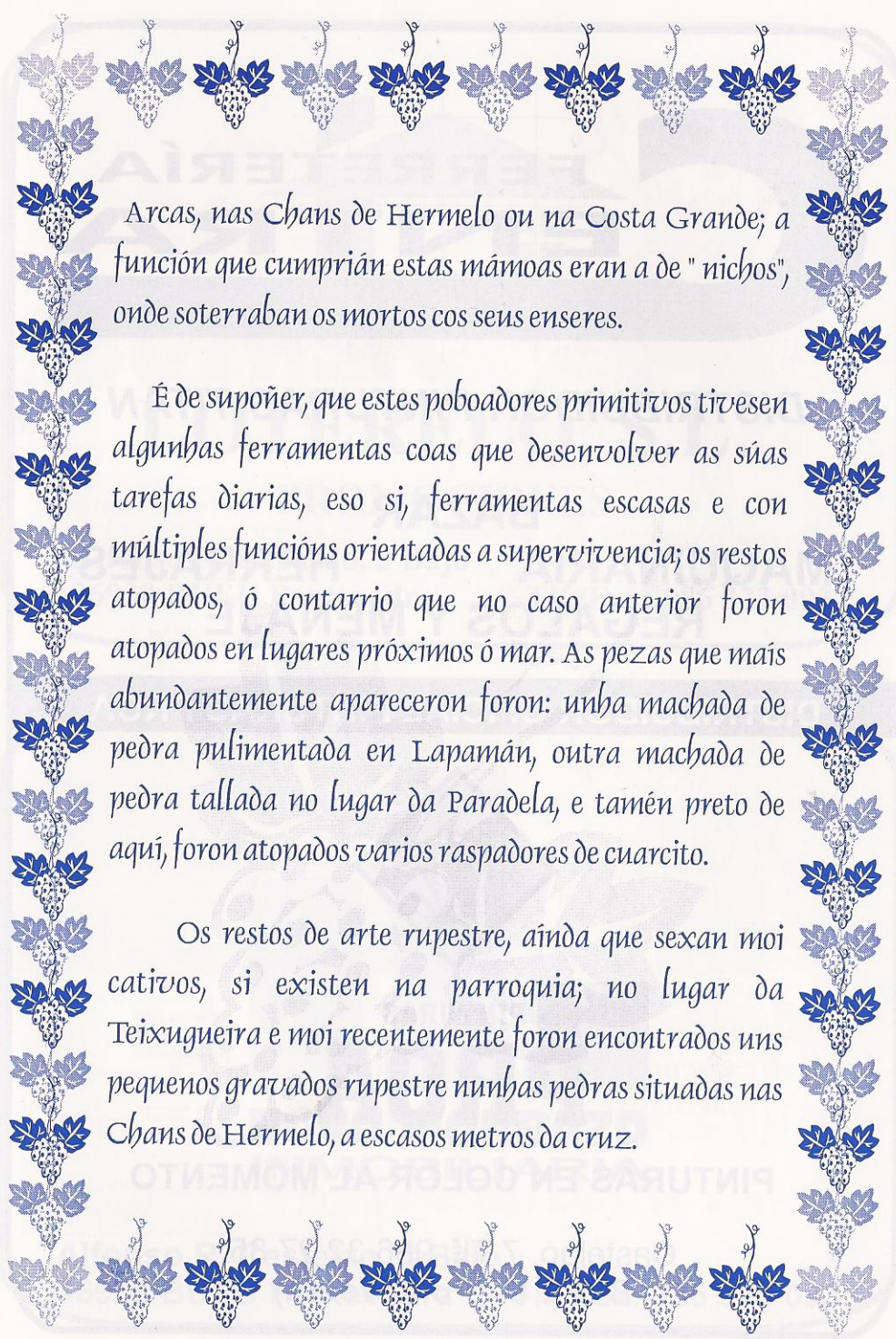
BO VIÑO HAI EN CELA
PERO MELLOR XENTE
ATOPARÁS NELA.

Un viño, unha historia

Agora sen retirarnos desta acollidora parroquia, ó tempo que facemos unha degustación dun bo viño, deixámonos levar polos nosos sentidos e emprendemos un percorrido pola nosa historia, un pasado moi acariciado polo mar que nos baña, pero sen deixar atrás a terra que durante tantos anos nos tivo escravos dela.

Para encontrar os primeiros indicios de asentamentos humanos nesta zona, temos que trasladarnos ata datas moi remotas, á época da prehistoria, onde as poboacións eran reducidísimas. Numerosas son as mostras exparcidas pola parroquia que avalan estas afirmacións. Os restos atopados forman, fundamentalmente, parte dos monumentos fúnebres, ferramentas e algunhas mostras de arte rupestre. No caso das primeiras, hai contabilizadas ó menos catro mámoas (dolmes cubertos de terra) esparcidas por diversos puntos de Cela, todos eles en lugares xeográficamente altos, como en Paralaia, en Forno de

Arcas, nas Chans de Hermelo ou na Costa Grande; a función que cumprían estas mámoas eran a de "nichos", onde soterraban os mortos cos seus enseres.

É de supoñer, que estes poboadores primitivos tivesen algunhas ferramentas coas que desenvolver as súas tarefas diarias, eso si, ferramentas escasas e con múltiples funcións orientadas a supervivencia; os restos atopados, ó contarrío que no caso anterior foron atopados en lugares próximos ó mar. As pezas que máis abundantemente apareceron foron: unha machada de pedra pulimentada en Lapamán, outra machada de pedra tallada no lugar da Paradela, e tamén preto de aquí, foron atopados varios raspadores de cuarcito.

Os restos de arte rupestre, aínda que sexan moi cativos, si existen na parroquia; no lugar da Teixugueira e moi recentemente foron encontrados uns pequenos gravados rupestre nunhas pedras situadas nas Chans de Hermelo, a escasos metros da cruz.

Cantigas da parroquia sobor do viño

Nabos hai en Lugo
grelos en Compostela
pero mellor luxo,
é o Tinta Femia de Cela

Viño tinto, viño tinto
que salen da cepa torta,
ti que te queres colar
e eu que che abro a porta.

Teño ganas de beber
Manuel trae a cabaza
sonche desta condición,
bebendo logo me pasa.

desde cela

Barreiro.

Paixón atlántica da cor do sangue

Naceu coma sospiro
entre as rochas do Castelo
e medrou cara o Atlántico,
sempre, fitando as estrelas.

Estendeu as súas bágoas
de adolescente soñadora
nos campos dun outono,
(eran manantiais alimoados
de amargo esperanzado),
e floreceu en alegría
unha húmida noite de primavera.

Estoi pararon as FIDES
da súa feminidade,
(nacera, cal sospiro,
de entre as rochas do Castelo),
e terras de marrón profundo,
carballo claro, prometeron confiadas
boas vides namoradas.

E medrou cara o Atlántico
fitando as estrelas
semellou bicalas cando o mar
truxo un neno da cor do sangue;
uvas de corazón apaixonado.

Tinto de Cela *había* de ser femia,
pois nacera dun sospiro
no monte do Castelo.

O tinto de Cela houbo ser femia,
porque Cela foi sempre
sufrida muller traballadora, esperanzada.

O tinto de Cela sempre foi femia;
foi o seu mozo amante
o cabaleiro Océano galante.

Por iso medrará cara os arreáis;
porque tumbados, xuntos
o mar é a femia tinta,
gustaron sempre de soñar
futuros incertos e apaixonados,
no infinito sempre fitando as estrelas.

Poesía sobre o amor e o respecto os demais

O amor é máis forte
ca guerra
e ca morte.

Xamáis perdades a ilusión
e a esperanza
porque algún día,
triunfará o amor
no corazón do home.

Porque só conquistarás a alguén,
con amor, respecto e
sendo quen eres,
e non quen queres ser.

Porque a vida píntase de cor,
cando das respecto
e recibes amor,
porque o amor darache sorte,
na viaxe da morte.

¿E o respecto? ¿E o amor?
para que vale
unha terra conquistada
senón a podes compartir
coa muller amada
coa persoa que máis
queres no mundo,
rico, pobre ou vagabundo.